

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΕΛΕΥΘΩ", 3: 121-128, 2012

Γνώσεις και απόψεις Ελληνίδων γυναικών για τον καρκίνο τραχήλου μήτρας και τη συσχέτιση του με τον ιο HPV

Αλεξάνδρα Τζώρτζη

Μαία, Νοσηλεύτρια Πε, MSc, Υπεύθυνη Επιτροπής Ποιότητας, Γραφείο Εκπαίδευσης & Ψυχοπροφυλακτικής, Νοσοκομείο "Ελενα Βενιζέλου"

Καλλιόπη Δριτσάκου

Μαία, Νοσηλεύτρια Πε, MSc, Γραφείο Εκπαίδευσης & Ψυχοπροφυλακτικής, Εργαστηριακός Συνεργάτης ΤΕΙ Αθήνας, Νοσοκομείο "Ελενα Βενιζέλου"

Τμήμα Μαιευτικής-ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ**Εισαγωγή**

Ο αριθμός όλων των γυναικών της Ευρώπης, που διαγιγνώσκονται με Ca τραχήλου μήτρας ετησίως αγγίζει τις 33.500, από τις οποίες το 45% καταλήγουν από αυτόν, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι παγκοσμίως έχουμε πάνω από 500.000 νέες περιπτώσεις ετησίως.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η διερεύνηση των γνώσεων και των απόψεων Ελληνίδων γυναικών σχετικά με τον Ca του τραχήλου της μήτρας και τη συσχέτιση του με τον ιό του HPV.

Υλικό και μέθοδος: Στη μελέτη έλαβαν μέρος 115 γυναίκες που εξετάστηκαν κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας (α' εβδομάδα Φεβρουαρίου 2012) στα εξωτερικά ιατρεία μεγάλου δημόσιου μαιευτηρίου των Αθηνών και υποβλήθηκαν σε κυτταρολογικό έλεγχο κατά Παπανικολάου.

Αποτελέσματα

Στο σύνολο των 115 γυναικών, που απετέλεσαν το δείγμα της μελέτης, το μεγαλύτερο ποσοστό (96,5%) ήταν κάτοικοι του λεκανοπεδίου της Αττικής. Το 35,7% του εξεταζόμενου δείγματος ήταν φοιτήτριες, ηλικίας κάτω των 35 ετών. Περισσότερες από τις μισές γυναίκες (64,3%) είχαν ετήσια εισοδήματα κάτω από 6.000€. Το 70,4% απάντησε πως ο καρκίνος δεν είναι ένα τυχαίο γεγονός. Η πλειοψηφία των γυναικών (82,6%) γνωρίζει ότι ο Ca τραχήλου της μήτρας συσχετίζεται θετικά με τον HPV, ενώ το 78,3% έχει καλή πληροφόρηση για τον HPV, αφού αναφέρει ότι είναι ιός. Ένα ποσοστό των ερωτηθέντων (43,5%) είχε την πληροφορία πως για να διαγνωστεί ο τύπος του HPV ιού πρέπει να γίνει μοριακή εξέταση τυποποίησης. Ανάλογο ποσοστό γυναικών (43,5%) εκτιμούν ότι οι πιο συχνές επιδημιολογικά ηλικίες για εύρεση παθολογικών ευρημάτων στο τεστ Παπανικολάου είναι από 26-35 ετών. Επιπροσθέτως το 90,4% του δείγματος γνωρίζει ότι παρότι έχει εμβολιαστεί έναντι του ιού HPV πρέπει να συνεχίσει να υποβάλλεται σε τακτικό έλεγχο με τεστ Παπανικολάου.

Συμπεράσματα

Το μεγαλύτερο μέρος του εξεταζόμενου πληθυσμού ήταν κάτοικοι της Αττικής,

γεγονός που οφείλεται στην προσβασιμότητα του μαιευτηρίου, που βρίσκεται στο κέντρο των Αθηνών. Το «θετικό» στοιχείο που διαφαίνεται από τη μελέτη είναι ότι υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε ικανοποιητικό βαθμό. Παρατηρείται ότι γυναίκες με χαμηλότερα εισοδήματα επιλέγουν για την εξέταση τους το δημόσιο μαιευτήριο. Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης δείχνουν, ότι η πλειοψηφία των γυναικών είναι ενήμερες σε γενικές γραμμές για τις δυνατότητες και τα μέτρα πρόληψης έναντι του Ca του τραχήλου της μήτρας. Βρισκόμαστε στο εφελτήριο μιας νέας δυναμικής προσπάθειας για ενημέρωση του πληθυσμού σε σχέση με άλλες χώρες που έχουν να κάνουν αρκετά βήματα ακόμα στο τομέα της πρόληψης. Με βάση τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, το επίπεδο γνώσεων και η συχνότητα πραγματοποίησης του τεστ Παπανικολάου από τις Ελληνίδες γυναίκες εμφανίζεται βελτιωμένη σε σχέση με παλαιότερες μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί στον ελλαδικό χώρο. Αρνητική φαίνεται να είναι η εικόνα που έχει ο πληθυσμός για τον εμβολιασμό έναντι του ιού HPV, αφού ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών είναι αντίθετο στο να εμβολιαστεί και ακόμα λιγότερες γυναίκες έχουν ήδη κάνει το εμβόλιο. Περισσότερες μελέτες χρειάζεται να πραγματοποιηθούν για την εξαγωγή σαφέστερων αποτελεσμάτων και το σχεδιασμό καλά οργανωμένων προγραμμάτων πρόληψης και ελέγχου του ελληνικού γυναικείου πληθυσμού για τον Ca του τραχήλου της μήτρας αλλά και τον ιό HPV.

Λέξεις-Κλειδιά: Ca τραχήλου μήτρας, HPV ιός, στάση και γνώση Ελληνίδων, πρόληψη.

Abstract

Research paper

INVESTIGATION OF KNOWLEDGE AND ATTITUDES OF GREEK WOMEN REGARDING CA OF CERVIX (UTERUS) AND ITS CORRELATION WITH HPV INFECTION

Alexandra Tzortzi

Midwife, Registered Nurse, MSc, Hospital's Quality Office, Educational & Parenthood Classes Department "Elena Venizelou Maternity Hospital"

Kalliopi Dritsakou

Midwife, Registered Nurse, MSc, Educational & Parenthood Classes Department "Elena Venizelou Maternity Hospital"

Introduction: The annual number of European women diagnosed with Ca of cervix (uterus) is up to 33.500, from

which at least 45% pass away, while it is mentionable that over 500.000 new cases arise every year globally. The aim of this study was to investigate the knowledge and the attitudes of Greek women regarding Ca of cervix (uterus) and its correlation with HPV infection.

Material and Method

115 women, that were examined during the first week of February 2012 at the outpatient clinic of a public maternity hospital of Athens, took part in the study and were all submitted to pap test examination.

Results

96,5% of the women that were enrolled to the study, were Athens residents. 35,7% were students in university and TEI, aged below 35 years old. More than half of the women (64,3%) had an annual income lower than 6.000 €. 70,4% of them answered that cancer cannot be a random circumstance. The majority of them (82,6%) has the knowledge that Ca of cervix (uterus) is in positive correlation with HPV infection, while 78,3% recognizes the fact that HPV is a virus. 43,5% of the women are aware of the fact that in order HPV infection to be diagnosed, a molecular examination has to be performed. Also 43,5% of women, answered that pathological finding in Pap - test are diagnosed in women aged between 26-35 years old.

Conclusions

Most of the women were Athens residents, as the study took place in a public hospital in the center of Athens. Women are well informed for HPV vaccination and test papanikolaou examination. These with lower income are usually examined in public hospitals. Greek women seem to be better informed and perform more frequent pap test examination nowadays than in the past. More studies have to be conducted in order to exact safer results.

Keys: Ca cervix (uterus), HPV vaccination, test pap, prevention, attitudes and knowledge.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟ ΤΡΑΧΗΛΟΥ ΜΗΤΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΙΟ HPV

Αλεξάνδρα Τζώρτζη

Μαία, Νοσηλεύτρια Πε, MSc, Υπεύθυνη Επιτροπής Ποιότητας, Γραφείο Εκπαίδευσης & Ψυχοπροφυλακτικής, Νοσοκομείο "Ελενα Βενιζέλου"

Καλλιόπη Δριτσάκου

Μαία, Νοσηλεύτρια Πε, MSc, Γραφείο Εκπαίδευσης & Ψυχοπροφυλακτικής, Εργαστηριακός Συνεργάτης ΤΕΙ Αθήνας, Νοσοκομείο "Ελενα Βενιζέλου"

Εισαγωγή

Ο καρκίνος (Ca) του τραχήλου της μήτρας αποτελεί έναν από τους πλέον συχνούς γυναικολογικούς καρκίνους παγκοσμίως με υψηλή θνητότητα. Ο αριθμός των γυναικών της Ευρώπης που διαγιγνώσκονται με Ca τραχήλου μήτρας ετησίως αγγίζει τις 33.500, από τις οποίες το 45% πεθαίνουν από αυτόν ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι παγκοσμίως έχουμε πάνω από 500.000 νέες περιπτώσεις ετησίως. (Anttila et al., 2004) Υπολογίζεται ότι σε όλη την υφήλιο κάθε 2 λεπτά πεθαίνει μια γυναίκα από Ca τραχήλου μήτρας. Αποτελεί το δεύτερο σε συχνότητα Ca στις ηλικιακές ομάδες των γυναικών από 15 έως και 44 ετών. Επιδημιολογικά εμφανίζεται με μεγαλύτερη συχνότητα περίπου στα 45 έτη με τα προκαρκινικά του στάδια να βρίσκονται σε πολύ νεαρότερες ηλικίες. (Attia et al., 1997)

Από τα πλέον πρόσφατα επιδημιολογικά δεδομένα βασικός αιτιοπαθογενετικός παράγοντας στις περισσότερες ερευνητικές μελέτες θεωρείται ο ιός HPV (human papilloma virus, ιός των ανθρωπίνων θηλωμάτων), οι τύποι 16 και 18, που ανιχνεύονται στο 70% των περιπτώσεων Ca τραχήλου της μήτρας. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό επίπτωσης του ιού HPV στο γυναικείο πληθυσμό. Η ανάγκη έγκαιρης διάγνωσης και πρόληψης περαιτέρω βλαβών σε κυτταρικό επίπεδο, οδήγησε στη δημιουργία του HPV DNA-test, που βρίσκεται πλέον στη διάθεση των ειδικών. Γίνεται στην Ελλάδα τα τελευταία 2 χρόνια και διαγιγνώσκει με υψηλή ευαισθησία την ύπαρξη του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων (HPV) ενώ σε συνδυασμό με το τεστ Παπανικολάου, που χαρτογραφεί τις κυτταρικές αλλοιώσεις, συμπληρώνει έναν ικανοποιητικό έλεγχο του γυναικείου πληθυσμού.

Στον αντίποδα των ανωτέρω, αξίζει να σημειωθεί ότι το εμβόλιο έναντι των οροτύπων 16, 18 του ιού HPV προφυλάσσει από το 70% των κρουσμάτων HPV λοίμωξης, ενώ η προσθήκη των οροτύπων 45 και 31 στο εμβόλιο θεωρητικά δύναται να ανεβάσει τα ποσοστά πρόληψης έως και στο 80% των περιπτώσεων (ArilloI Santillán et al., 2000).

Η έγκαιρη διάγνωση του Ca του τραχήλου της μήτρας εξα-

σφαλίζει καλύτερη πρόγνωση, μεγαλύτερο προσδόκιμο επιβίωσης και μικρότερης έκτασης χειρουργικές επεμβάσεις, που δεν αφαιρούν όλη τη μήτρα, δεν ακρωτηριάζουν το γεννητικό σύστημα της γυναίκας και επιτρέπουν υπό ορισμένες προϋποθέσεις, σε αρχικά στάδια ακόμα και την αναπαραγωγή. Η αρχική διάγνωση του Ca του τραχήλου της μήτρας γίνεται στο μεγαλύτερο ποσοστό των περιπτώσεων με το τεστ Παπανικολάου στα κολποτραχηλικά επιχρίσματα, την κολποσκόπηση και τη βιοψία του τραχήλου. (Lam et al., 2003)

Είναι γεγονός ότι μόνο τα καλά οργανωμένα εθνικά προγράμματα μαζικού προληπτικού ελέγχου του πληθυσμού με τεστ Παπανικολάου μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικά προληπτικά μέτρα (Sawaya et al., 2001) Η ενημέρωση και η εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης είναι γεγονός ότι ήταν πλημμελής στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια και μόλις πρόσφατα έχουν γίνει προσπάθειες για οργανωμένα προγράμματα μαζικού ελέγχου του πληθυσμού, με ευρωπαϊκή κυρίως χρηματοδότηση, για να μπορέσει να ελεγχθεί και ο πληθυσμός που συνηθίζει να μην ελέγχεται επαρκώς.

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, ιδιαίτερα του ενεργού σεξουαλικά γυναικείου πληθυσμού, έχουν σημαντικό ρόλο στην υιοθέτηση υγιών συμπεριφορών πρόληψης έναντι του Ca του τραχήλου της μήτρας. Ένα πρόγραμμα πρόληψης πρέπει απαραίτητα να στοχεύει στην αλλαγή της συμπεριφοράς, μέσω μιας διαδικασίας ενημέρωσης, που σημαίνει απαραίτητα ατομική απόκτηση γνώσεων σχετικών με τη νόσο. Η ενημέρωση για τη σοβαρότητα της νόσου οδηγεί και στην υιοθέτηση μιας υγιούς συμπεριφοράς "πρόληψης". Ο ρόλος της αγωγής υγείας είναι η κινητοποίηση των ανθρώπων να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους, καταδεικνύοντας τα ατομικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα μιας νέας συμπεριφοράς (Kahn et al., 2005).

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η διερεύνηση των γνώσεων και των απόψεων Ελληνίδων γυναικών σχετικά με τον Ca του τραχήλου της μήτρας και τη συσχέτιση του με τον ιό του HPV, που διενεργήθηκε με διανομή ερωτηματολογίου κατά την προσέλευση γυναικών στα εξωτερικά γυναικολογικά ιατρεία μεγάλου δημόσιου μαιευτηρίου των Αθηνών για προληπτικό έλεγχο με τεστ Παπανικολάου και γυναικολογική εξέταση.

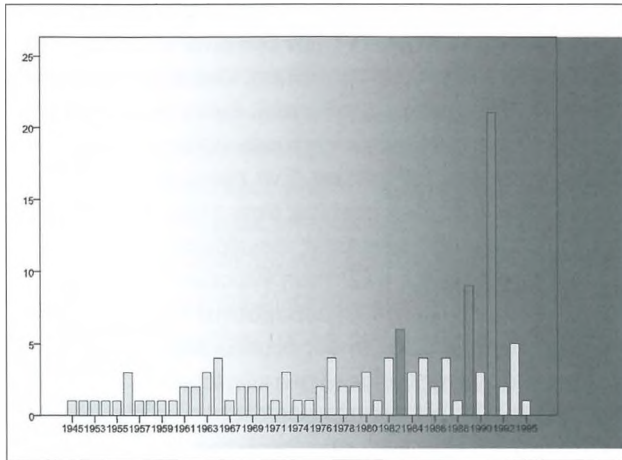
Υλικό και μέθοδος

Στη μελέτη έλαβαν μέρος 115 γυναίκες, που εξετάστηκαν κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας (α' εβδομάδα Φεβρουαρίου 2012) στα εξωτερικά γυναικολογικά ιατρεία μεγάλου δημόσιου μαιευτηρίου των Αθηνών και υπεβλήθησαν σε κυτταρολογικό έλεγχο κατά Παπανικολάου. Εργαλείο της έρευνας αποτέλεσε ερωτηματολόγιο, το οποίο περιελάμβανε 19 κλειστού τύπου ερωτήσεις, που αναφέρονταν στις γνώσεις και τις απόψεις των γυναικών σχετικά με την πρόληψη του

Ca του τραχήλου της μήτρας, το τεστ Παπανικολάου και τον ιό HPV ενώ στο ίδιο ερωτηματολόγιο καταγράφησαν και δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, που αφορούσαν στον τόπο διαμονής, το ετήσιο εισόδημα και την εκπαίδευση.

Αποτελέσματα

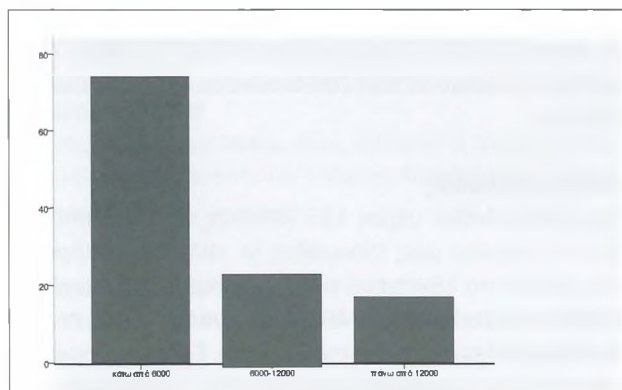
Το μεγαλύτερο ποσοστό (96,5%) ήταν κάτοικοι του λεκανοπεδίου της Αττικής και μόνο το 2,6% προέρχονταν από επαρχιακή πόλη (πίνακας 1). Το 35,7% του εξεταζόμενου δείγματος ήταν φοιτήτριες, ηλικίας κάτω των 35 ετών, το 18,3% ιδιωτικοί και το 13,9% δημόσιοι υπάλληλοι. Χαμηλότερα ήταν τα ποσοστά των άνεργων και των ελεύθερων επαγγελματιών (11,3%). Το 7% ασχολούνταν μόνο με οικιακές εργασίες, ενώ το 2,6% ήταν συνταξιούχοι (πίνακας 2). Η εκπαίδευση ήταν υψηλή, αφού το 61,7% ήταν απόφοιτοι ΤΕΙ-ΑΕΙ και το 33,0% απόφοιτοι λυκείου (πίνακας 3, σχήμα 1). Στον πίνακα 4 βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό

Σχήμα 1

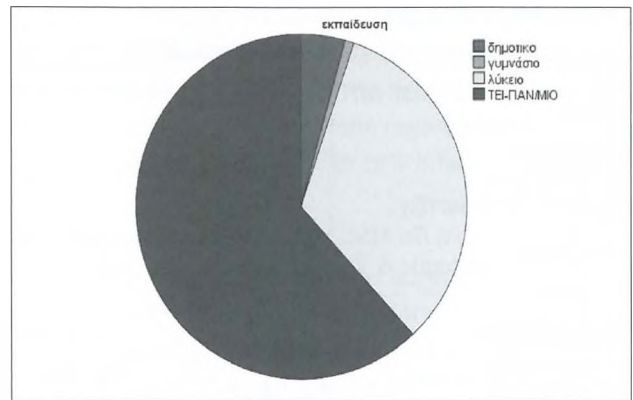
Κατανομή Χρονολογίας Γέννησης Δείγματος Μελέτης

(64,3%) των γυναικών είχαν ετήσια εισοδήματα κάτω από 6.000€ και μόλις το 14,8% είχε ετήσιο εισόδημα πάνω από 12.000€ (σχήμα 2).

Σχήμα 2

Ετήσιο εισόδημα

Σχήμα 3

Εκπαίδευση

Το 70,4% απάντησε πως ο καρκίνος δεν είναι ένα τυχαίο γεγονός ενώ ένα μεγάλο ποσοστό (96,5%) δήλωσαν ότι μπορεί να προληφθεί (Πίνακας 5, 6). Αναφορικά με τη στάση και τις απόψεις, που έχουν διαμορφώσει οι γυναίκες για τον Ca του τραχήλου της μήτρας και τη συσχέτιση του με τον ιό HPV δόθηκαν οι κάτωθι απαντήσεις: 1) Η κυρίαρχη άποψη των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 87,8%, ήταν ότι οι θεραπευτικές μέθοδοι αντιμετώπισης του ιού HPV δεν είναι πιο επώδυνες από τα συμπτώματα της νόσησης (πίνακας 7). 2) Ανησυχία προκαλεί το ενδεχόμενο νόσησης με Ca του τραχήλου της μήτρας σε «αρκετά» μεγάλο βαθμό, στο 46,1% του εξεταζόμενου πληθυσμού ενώ το 24,3% φαίνεται να έχει ιδιαίτερα αυξημένο προβληματισμό, αφού απάντησε ότι ανησυχεί «πάρα πολύ» για το ενδεχόμενο νόσησης από Ca τραχήλου μήτρας (πίνακας 8). 3) Το 82,6% γνωρίζει ότι ο Ca τραχήλου της μήτρας σχετίζεται θετικά με τον HPV (πίνακας 9). 4) Το μεγαλύτερο ποσοστό των εξεταζομένων (93%) απάντησε ότι ο HPV μεταδίδεται κατά τη σεξουαλική επαφή (πίνακας 11) και το 26,1% των ερωτηθέντων εξέφρασε την άποψη ότι όλες οι ενεργώς σεξουαλικά γυναίκες θα έρθουν κάποια στιγμή στη ζωή τους σε επαφή με τον HPV (πίνακας 12). 5) Το 33,9% στη μελέτη έδωσε την απάντηση ότι οι γυναίκες με HPV λοίμωξη παρουσιάζουν «μερικές φορές» συμπτώματα και το 27% των γυναικών ξέρει ότι για να διαγνωστεί εγκαίρως κάποιος τον Ca τραχήλου της μήτρας και να προφυλαχθεί θα πρέπει να συνδυάζει τον περιοδικό έλεγχο, τον εμβολιασμό και τη χρήση προφυλακτικού στις σεξουαλικές επαφές του ως μέτρο πρόληψης (πίνακας 13,14). 6) Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων (43,5%) είχε την πληροφορία πως για να διαγνωστεί ο τύπος του HPV ιού, που έχει μολύνει τη γυναίκα πρέπει να γίνει μοριακή εξέταση τυποποίησης (πίνακας 15). 7) Στο ερώτημα του τι είναι το τεστ Παπανικολάου, το 52,2% απάντησε ότι πρόκειται για εξέταση που προλαμβάνει τον Ca τραχήλου και μήτρας, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των εξεταζομένων (87,8%) γνώριζε ότι οι γυναίκες πρέπει να ελέγχονται με τεστ Παπανικολάου με την έναρξη των σεξουαλικών επαφών (πίνακας 16,17). 8) Οι περισσότερες γυναίκες (43,5%) εκτιμούν ότι οι πιο συχνές

επιδημιολογικά ηλικίες για εύρεση παθολογικών ευρημάτων στο τεστ Παπανικολάου είναι αυτές από 26-35 ετών. 9) Το 52,2% ανέφερε πως χρειάζεται να ελέγχει τον τράχηλο της μήτρας με τεστ Παπανικολάου τακτικά ασχέτως εάν έχει προηγηθεί υφολική υστερεκτομή ή άλλη επέμβαση στη μήτρα. Επιπροσθέτως το 90,4% ήξερε ότι παρότι έχει εμβολιαστεί έναντι του ιού HPV πρέπει να συνεχίσει να υποβάλλεται σε τακτικό έλεγχο με τεστ Παπανικολάου (πίνακας 18). 10) Έντονη φαίνεται να είναι η διχογνωμία για το αν πρέπει να είναι υποχρεωτικός ή προαιρετικός ο εμβολιασμός κατά του ιού HPV, αφού το 54,8% ισχυρίστηκε ότι πρέπει να είναι προαιρετικός ο εμβολιασμός και το 45,2% τόνισε ότι πρέπει να είναι υποχρεωτικός (πίνακας 19). 11) Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος (80,9%) αναφέρει ότι υποβάλλεται σε κυτταρολογικό έλεγχο κατά Παπανικολάου τακτικά και μόλις το 25,2% δήλωσε ότι έχει εμβολιαστεί με κάποιο από τα ήδη υπάρχοντα εμβόλια πρόληψης κατά του HPV ιού (πίνακας 20,21).

Συμπεράσματα

Το μεγαλύτερο μέρος του εξεταζόμενου πληθυσμού ήταν κάτοικοι της Αττικής και αυτό οφείλεται στην προσβασιμότητα του μαιευτηρίου, που βρίσκεται στο κέντρο των Αθηνών.

Το «θετικό» στοιχείο που διαφαίνεται από τη μελέτη είναι ότι «πιθανότατα» υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε αρκετά μεγάλο βαθμό, από τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για την αναγκαιότητα του προληπτικού ελέγχου, αφού το μεγαλύτερο ποσοστό των εξεταζόμενων γυναικών της μελέτης ήταν φοιτήτριες. Χαμηλό ήταν το ποσοστό των συνταξιούχων και των γυναικών που είναι νοικοκυρές, οι οποίες φαίνεται να αμελούν τον προληπτικό έλεγχο, κυρίως λόγω τρόπου ζωής και καθημερινότητας. Παρατηρείται ότι γυναίκες με χαμηλότερα εισοδήματα επιλέγουν το δημόσιο μαιευτήριο σε αντίθεση με γυναίκες με υψηλά εισοδήματα, που πιθανολογείται είτε να καταφεύγουν στον ιδιωτικό τομέα είτε να είναι ιδιαίτερα απασχολημένες με τα εργασιακά τους καθήκοντα και να αμελούν πλήρως τον προληπτικό έλεγχο (Petersen και συν., 2004).

Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης δείχνουν, ότι η πλειοψηφία των γυναικών είναι ενήμερες σε γενικές γραμμές για τις δυνατότητες και τα μέτρα πρόληψης έναντι του Ca του τραχήλου της μήτρας. Η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών γνωρίζει το σκοπό του τεστ Παπανικολάου και τουλάχιστον κάποιες από τις βασικές κατευθυντήριες οδηγίες για τη διενέργεια της εξέτασης, όπως την ηλικία έναρξης του, καθώς θετικό συμπέρασμα είναι και το ότι ένα σχετικό «υψηλό» ποσοστό προγραμματίζει και πραγματοποιεί συστηματικά την εξέταση. Το 70,4% θεωρεί ότι κινδυνεύει «αρκετά» έως «πάρα πολύ» από Ca του τραχήλου μήτρας, μια διαπίστωση που αποδίδει το συμπέρασμα ότι υπάρχουν γενικότερα η στοιχειώδης ενημέρωση στο θέμα του Ca τρα-

χήλου μήτρας και γίνεται μια αρκετά καλή προσπάθεια για ευαισθητοποίηση του πληθυσμού από διάφορους φορείς.

Βρισκόμαστε στο εφελτήριο μιας νέας δυναμικής προσπάθειας για ενημέρωση του πληθυσμού σε σχέση με άλλες χώρες που έχουν να κάνουν αρκετά βήματα ακόμα στο τομέα της πρόληψης. Οι γυναίκες της Αττικής έχουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο γνώσεων για τον ιό HPV, τα συμπτώματα που προκαλεί, τις μεθόδους για τη διάγνωση του και την επίπτωση του στο γυναικείο πληθυσμό.

Σε πρόσφατη σχετικά μελέτη των Arillo-Santillán et al., 2000, στο Μεξικό, καταγράφηκε ότι το μεγαλύτερο μέρος των γυναικών γνωρίζουν ελάχιστα τον όρο «πρόληψη» και τη σπουδαιότητα της, ενώ αγνοούν εντελώς τη συσχέτιση του Ca τραχήλου μήτρας με τον ιό HPV. Αξίζει να σημειωθεί, στην ίδια μελέτη, ότι λιγότερο από το 50% του δείγματος γνώριζαν ότι μπορεί στον Ca του τραχήλου να γίνει πρόωμη διάγνωση.

Σε αντίθεση, έρευνα στην Τουρκία, έδειξε ότι το 75% των γυναικών θεωρεί πως το τεστ Παπανικολάου σε συνδυασμό με τον εμβολιασμό και τη χρήση προφυλακτικού μειώνουν τη θνητότητα από Ca τραχήλου της μήτρας, αλλά δε γνωρίζει την κατάλληλη χρονική στιγμή στη ζωή του για έναρξη της εξέτασης και την περιοδικότητα που απαιτείται για την επανάληψη του (Newell et al., 2002).

Με βάση τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, το επίπεδο πληροφόρησης και η συχνότητα πραγματοποίησης του τεστ Παπανικολάου από τις Ελληνίδες γυναίκες εμφανίζονται βελτιωμένα σε σχέση με παλαιότερες μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί στον ελλαδικό χώρο. Στατιστικά δεδομένα μιας δεκαετίας νωρίτερα, από το ΕΣΥnet, σε Ελληνίδες ηλικίας 16 - 25 ετών δείχνουν, ότι μία στις δύο γυναίκες αυτής της ηλικίας στη χώρα μας, λόγω πιθανά άγνοιας, δεν είχε κάνει ποτέ στη ζωή της τεστ Παπανικολάου, παρότι έχει σεξουαλικές σχέσεις, διαπίστωση που κινητοποίησε και την έναρξη προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία σε έφηβες.

Ο φόβος των αποτελεσμάτων, η αμέλεια αλλά και ένα αίσθημα αμηχανίας κατά την εξέταση είναι ανάμεσα στα κυριότερα αίτια μη πραγματοποίησης των προληπτικών εξετάσεων σε ανεπτυγμένες και μη χώρες. Η αμέλεια αποτυπώνεται ως ο σημαντικότερος λόγος για τις Ελληνίδες και ιδιαίτερα σε νεαρότερες ηλικίες (Maghboeba et al., 2007).

Αρνητική φαίνεται να είναι η εικόνα που έχει ο πληθυσμός για τον εμβολιασμό έναντι του ιού HPV, αφού ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών είναι αρνητικό στο να εμβολιαστεί ενώ ακόμα λιγότερες γυναίκες έχουν ήδη κάνει το εμβόλιο. Για να ενισχυθεί το χαμηλό ποσοστό της εμβολιαστικής κάλυψης, χρήσιμο θα ήταν να ευαισθητοποιηθεί και να κινητοποιηθεί το σύνολο των επαγγελματιών υγείας, που είναι άμεσα υπεύθυνοι για τη διενέργεια του, όπως παιδίατροι, γυναικολόγοι, νοσηλεύτες και μαίες.

Συζήτηση

Παρόλο που η πλειοψηφία των Ελληνίδων γνωρίζει τη δυνατότητα έγκαιρης διάγνωσης του Ca τραχήλου της μήτρας με το τεστ Παπανικολάου και έχει καλή ενημέρωση για τη συσχέτιση του με τον ιό HPV, σε αντίθεση με τα ευρήματα που έχουμε από παλαιότερες μελέτες, υπάρχει εν τούτοις ένα “αρκετά” υψηλό ποσοστό (15,7%), που δεν πραγματοποιεί συστηματικά τη συγκεκριμένη εξέταση.

Η απουσία ενός «συνεχούς και καλά οργανωμένου» προγράμματος πρόληψης με κρατική επιχορήγηση πιθανόν να ευθύνεται για την παράλειψη της εξέτασης από ένα μεγάλο αριθμό γυναικών, σύμφωνα με τα συμπεράσματα και άλλων μελετών από άλλες χώρες (Hansen et al., 2005). Στην Ελλάδα δεν υπάρχει έως τώρα δυνατότητα για εφαρμογή ενός συστηματικού προγράμματος πρόληψης για τον Ca του τραχήλου της μήτρας, που να καλύπτεται από κρατικές επιχορηγήσεις. Γίνονται τα τελευταία χρόνια σημαντικές προσπάθειες με προγράμματα ευρωπαϊκής συγχρηματοδότησης, που όμως έχουν αβέβαιο μέλλον λόγω της οικονομικής κρίσης. Τα κονδύλια που χορηγούνται κατά περιόδους δεν επαρκούν για την ύπαρξη μιας συνέχειας στην προσπάθεια δωρεάν ελέγχου όλου του πληθυσμού.

Υπάρχει ανάγκη για αδιάκοπη ενημέρωση όλου του πληθυσμού αλλά και των επαγγελματιών υγείας και εντακτική εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης κατά του Ca τραχήλου της μήτρας και του ιού HPV ενώ ο εμβολιασμός χρήζει προώθησης και διαφήμισης από τους επαγγελματίες υγείας με υπερεντατικούς ρυθμούς.

Η παρούσα μελέτη έχει μικρό αριθμό δείγματος και διήρκεσε σύντομο χρονικό διάστημα. Περισσότερες μελέτες χρειάζεται να πραγματοποιηθούν για την εξαγωγή σαφέστερων αποτελεσμάτων και το σχεδιασμό καλά οργανωμένων προγραμμάτων πρόληψης και πρώιμης διάγνωσης του ελληνικού γυναικείου πληθυσμού για τον Ca του τραχήλου της μήτρας αλλά και τον ιό HPV.

Λέξεις-Κλειδιά: Ca τραχήλου μήτρας, HPV ιός, στάση και γνώση Ελληνίδων, πρόληψη.

Βιβλιογραφία:

- Anttila A., Ronco G., Clifford G., Bray F., Hakama M., Arbyn M., et al.: *Cervical cancer screening programmes and policies in 18 European countries*. *Br J Cancer* 2004, 91:935-41
- ArilloI Santillán E., LazcanoIP once E., Peris M., SalazarIMar tínez E., SalmerónICastr o J., Alonso De Ruiz P.: *Knowledge of health professionals about*

the prevention of cancer of the cervix. Alternatives to medical education. *Salud Publica Mex* 2000, 42:340-42

- Attia AK., Abdel-Rahman DAM., Kamel LI.: *Effect of an educational film on the Health Belief Model and breast self-examination practice*. *Eastern Mediterranean Health Journal*. 1997, 3(3): 435-443.
- Hansen LK., Feigl P., Modiano MR., Lopez JA., Esvobedo Sluder S., Moinpour CM.: *An educational program to increase cervical and breast cancer screening in Hispanic women: a Southwest Oncology Group study*. *Cancer Nurs*. 2005, 28(1):47-53.
- Kahn JA., Slap GB., Bernstein DI., Kollar LM., Tissot AM., Hillard PA., et al. *Psychological, behavioral, and interpersonal impact of human papillomavirus and Pap test results*. *J Womens Health* 2005: 14(7):650-659.
- Lam TK McPhee SJ., Mock J Wong C Doan HT Nguyen T., Lai KQ., Ha-Iaconis T., Luong TN.: *Encouraging Vietnamese-American women to obtain Pap tests through lay health worker outreach and media education*. *J Gen Intern Med*. 2003 Jul;18(7):516-24.
- Newell SA., Sanson-Fisher RW., Girgis A., Davey HM.: *Can personal health record booklets improve cancer screening behaviors?*. *Am J Prev Med*. 2002 Jan;22(1):15-22.
- Petersen WO., Trapp MA., Sellers TA., Nicometo AM., Kaur JS.: *Evaluation of a training program to prepare community health representatives to promote breast and cervix cancer screening among Native American women*. *J Cancer Educ*. 2004, 19(4):237-243.
- Sawaya GF., Sung HY., Kearney KA., Miller M., Kinney W., Hiatt RA., Mandelblatt J.: *Advancing age and cervical cancer screening and prognosis*. *J Am Geriatr Soc*. 2001 Nov; 49(11):1499-504.
- Maghboeba M., El-Shaarawi N.: *“I have never heard that one”: young girls’ knowledge and perception of cervical cancer*. *J Health Commun* 2007:12(8):707-719.

Παράρτημα 1: Πίνακες Στατιστικής Ανάλυσης

Πίνακας 1

Μόνιμος Τόπος Διαμονής Εξεταζόμενου Ασθενούς

	Αριθμός	Ποσοστό
Αττική	111	96,5
Επαρχιακή Πόλη	3	2,6
Χώρα του εξωτερικού	1	0,9
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 2 Επαγγελματική Ιδιότητα

	Αριθμός	Ποσοστό
Δημόσιος Υπάλληλος	16	13,9
Ιδιωτικός Υπάλληλος	21	18,3
Ελεύθερος Επαγγελματίας	13	11,3
Άνεργη	13	11,3
Φοιτήτρια	41	35,7
Συνταξιούχος	3	2,6
Οικιακά	8	7,0
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 3 Μορφωτικό Επίπεδο Εξεταζομένων

Απόφοιτοι	Αριθμός	Ποσοστό
Δημοτικό	5	4,3
Γυμνάσιο	1	,9
Λύκειο	38	33,0
ΤΕΙ-ΑΕΙ	71	61,7
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 4 Ετήσια Εισοδηματικά Κριτήρια

	Αριθμός	Ποσοστό
κάτω από 6.000 €	74	64,3
6.000-12.000€	24	20,9
πάνω από 12.000€	17	14,8
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 5 Θεωρείται τον καρκίνο τυχαίο γεγονός;

	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	34	29,6
Όχι	81	70,4
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 6 Μπορεί ο καρκίνος να προληφθεί;

	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	111	96,5
Όχι	4	3,5
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 7 Η θεραπεία του ιού HPV είναι πιο επώδυνη από τα συμπτώματα της νόσησης;

	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	14	12,2
Όχι	101	87,8
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 8 Με κλίμακα 1-5 πόσο σας ανησυχεί ο καρκίνος του τραχήλου της μήτρας;

	Αριθμός	Ποσοστό
1.Καθόλου	2	1,7
2.Ελάχιστα	10	8,7
3.Μέτρια	22	19,1
4.Αρκετά	53	46,1
5.Πάρα Πολύ	28	24,3
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 9 Ο HPV σχετίζεται με τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας;

	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	95	82,6
Όχι	20	17,4
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 10 Ο HPV είναι:

	Αριθμός	Ποσοστό
Βακτήριο	4	3,5
Ιός	90	78,3
Είδος Ca Τραχήλου Μήτρας	15	13,0
Τίποτε από τα παραπάνω	5	4,3
Ιός και Είδος Ca Τραχήλου Μήτρας	1	,9
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 11 Ο HPV μεταδίδεται :

	Αριθμός	Ποσοστό
1. Κατά την Σεξουαλική Επαφή	107	93,0
2. Μέσω μη αποστειρωμένων εργαλείων	1	,9
3. Με τρύπημα από βελόνα	1	,9
4. Κατά την Εγκυμοσύνη	1	,9
5. Κατά τον φυσιολογικό τοκετό	1	,9
6. 1+2+3+4	2	1,7
7. 1+4+5	2	1,7
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 12 Πόσες γυναίκες θεωρείτε ότι θα έρθουν κάποια στιγμή στη ζωή τους σε επαφή με τον HPV;

	Αριθμός	Ποσοστό
2 στις 10 γυναίκες	49	42,6
5 στις 10 γυναίκες	5	4,3
8 στις 10 γυναίκες	31	27,0
10 στις 10 γυναίκες	30	26,1
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 13 Γυναίκες με HPV λοίμωξη

	Αριθμός	Ποσοστό
Παρουσιάζουν συμπτώματα	35	30,4
Δεν παρουσιάζουν συμπτώματα	13	11,3
Παρουσιάζουν μερικές φορές συμπτώματα	39	33,9
Δεν γνωρίζω	28	24,3
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 14 Μέτρα πρόληψης του HPV

	Αριθμός	Ποσοστό
1. Περιοδικός έλεγχος	30	26,1
2. Με εμβολιασμό	7	6,1
3. Χρήση προφυλακτικού με την έναρξη της σεξουαλικής πράξης	28	24,3
4. Προφυλακτικό ως αντισυλληπτική μέθοδος	2	1,7
5. 1+2+3	31	27,0
6. 2+4	7	6,1
7. 1+4	10	8,7
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 15

Μπορώ να διαπιστώσω εάν έχω μολυνθεί από HPV;

	Αριθμός	Ποσοστό
1. Από καλλιέργεια κολπικού υγρού	31	27,0
2. Μοριακή εξέταση τυποποίησης	50	43,5
3. Γυναικολογική εξέταση ρουτίνας	15	13,0
4. Με βιοψία	6	5,2
5. Ειδική εξέταση αίματος	6	5,2
6. 1+4	5	4,3
7. 1+2	2	1,7
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 16 Τι είναι το τεστ Παπανικολάου;

	Αριθμός	Ποσοστό
1. Ανιχνεύει σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα	20	17,4
2. Κάνει πρώιμη διάγνωση για τον καρκίνο μήτρας και τραχήλου	60	52,2
3. Εξέταση αίματος για ανίχνευση καρκίνου	1	0,9
4. Λήψη βιοψίας με βελόνα	12	10,4
5. 1+2	22	19,1
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 17 Σε ποια ηλικία πρέπει να ξεκινήσω να ελέγχομαι με τεστ Παπανικολάου;

	Αριθμός	Ποσοστό
1. 18	11	9,6
2. 21	1	,9
3. Με την έναρξη σεξουαλικών επαφών	101	87,8
4. Δεν γνωρίζω	2	1,7
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 18 Εάν έχω εμβολιαστεί κατά του HPV χρειάζομαι τεστ Παπανικολάου;

	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	104	90,4
Όχι	11	9,6
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 19

Θεωρείται ότι ο εμβολιασμός κατά του HPV θα έπρεπε:

	Αριθμός	Ποσοστό
Να είναι Υποχρεωτικός	52	45,2
Προαιρετικός	63	54,8
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 20 Υποβάλλεστε σε τεστ Παπανικολάου;

	Αριθμός	Ποσοστό
Ποτέ	4	3,5
Κάθε 6 μήνες	24	20,9
Κάθε χρόνο	69	60,0
Σπανιότερα	18	15,7
Σύνολο	115	100,0

Πίνακας 21 Έχετε εμβολιαστεί κατά του ιού HPV;

	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	29	25,2
Όχι	86	74,8
Σύνολο	115	100,0